

RISICO ISLAMITISCHE TOLK

BIJ BEKERING EN AFVALLIGHEID

Bij asielaanvragen rondom bekeringen en afvalligheid kan de inzet van een tolk die duidelijk islamitisch is problematisch zijn. Er is risico dat de asielzoeker zich onveilig voelt, maar hij/zij kan zich ook om andere redenen belemmerd voelen om zich vrij te uiten over zijn/haar vroegere geloof. Nu de tolk een belangrijke taak heeft tijdens het gehoor, mag hij/zij geen belemmering vormen in de openheid van de asielzoeker om zijn/haar asielrelaas te uiten. Advocaten kunnen daarom verzoeken om een niet-islamitische tolk.

NB: Een aantal overwegingen geldt mutatis mutandis ook voor de gehoordmedewerker.

BELANG

De UNHCR merkt in de richtlijnen t.a.v. asielaanvragen op grond van religie het volgende op:

*"Gehoordmedewerkers dienen zich tevens bewust te zijn van een mogelijk vijandige vooringenomenheid van een tolk jegens de aanvrager, omdat zij een gemeenschappelijke religie hebben of juist niet, of van een mogelijke vrees daarvoor van de zijde van de aanvrager, hetgeen zijn of haar getuigenis negatief kan beïnvloeden. Zoals bij alle vluchtelingenaanvragen is het van groot belang dat de tolk de relevante terminologie beheerst."*¹

In deze notitie wordt hier nader bij stilgestaan.

VERZOEK OM EEN SPECIFIEKE TOLK

In artikel 15 van de Richtlijn 2013/32/EU (Procedurerichtlijn) staat opgenomen dat tijdens het gehoor een tolk dient te zijn gekozen die in staat is de communicatie tussen de asielzoeker en de gehoordmedewerker goed te doen verlopen. Ook staat hierin opgenomen dat er, voor zover mogelijk, een tolk van hetzelfde geslacht als de asielzoeker dient te zijn, als de asielzoeker daarom heeft verzocht.

Ook de "Practical Guide on Interviewing Applicants with Religion-based Asylum Claims" van de EUAA² benoemt in paragraaf 2.1.1 dat er mogelijk asielzoekers zijn die een verzoek indienen om een tolk met een specifiek geloof. De Practical Guide erkent dat dit niet bij elke asielaanvraag mogelijk is, maar dat deze verzoeken per zaak moeten worden bekeken. Het doel is dat de

¹ UNHCR Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 6: Aanvragen voor erkenning van de vluchtelingenstatus op grond van religie krachtens artikel 1A, lid 2 van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen, 28 april 2024, art.27 onder f

² <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-interviewing-applicants-religion-based-asylum-claims>

asielzoeker uiteindelijk zijn relaas op een uitgebreide manier kan uiten. Deze verzoeken worden vaak ingediend door asielzoekers die vrezen dat hun relaas niet juist wordt vertaald. Ook is het mogelijk dat zij de tolk associëren met de vervolgers uit hun land van herkomst, waardoor de asielzoeker zich niet veilig voelt om over zijn verhaal te vertellen.

NEUTRALE SETTING

Uit paragraaf 2.1.1 van voornoemde Practical Guide volgt ook dat er tijdens de gehoren sprake moet zijn van een veilige en neutrale omgeving. Als er sprake is van religieuze symbolen of uitingen, kan dit de asielzoeker schaden in zijn vermogen om zijn asielrelaas te uiten. Naast het uiterlijk en de kleding van de gehoordmedewerker, benoemt de Practical Guide ook het belang van de tolk. Ook de ingeschakelde tolk moet letten op zijn uiterlijk en kleding. De tolk zal neutraal moeten zijn en dit ook moeten uitstralen, zodat de asielzoeker vrij zijn relaas kan uiten. Het gaat hierbij niet om de vraag of de tolk daadwerkelijk subjectief is, maar of er een mogelijkheid bestaat dat de asielzoeker dit zo ziet. Verder is in paragraaf 2.1.2 van deze Practical Guide opgenomen dat een op religie gebaseerde culturele dynamiek van invloed kan zijn op het gehoor. De asielzoeker kan zich terughoudend opstellen indien hij denkt dat de tolk behoort tot zijn oude geloof en daardoor angstige of vijandige gevoelens koesteren jegens die tolk.

NEGATIEF UITEN OVER DE ISLAM OF MOHAMMED

Indien de asielzoeker zich negatief uit over de islam of over Mohammed, rijst de vraag of een tolk dit kan vertalen aangezien hij daarmee in een onmogelijke positie wordt gezet. Het ontkennen dat Mohammed profeet is, wordt gezien als blasfemie.³ De tolk moet tijdens het gehoor de vragen en antwoorden volledig en nauwkeurig vertalen, waarbij de vertaling vanuit de ik-vorm wordt gedaan. Als een islamitische tolk negatieve uitingen over de islam of over Mohammed vanuit de ik-vorm moet vertalen, ontstaat het risico dat hij deze uitingen niet wil vertalen en een dilemma voor hem wordt gecreëerd. Tegelijkertijd kan een negatieve kijk op de islam een belemmering opleveren voor de asielzoeker die de tolk hiermee niet wil belasten. De vreemdeling kan zich om deze reden belemmerd voelen zijn mening en gevoelens voluit te uiten.

ONJUISTE VERTALINGEN

Ten slotte kan er sprake zijn van een onjuiste vertaling door de tolk, met name rondom christelijke begrippen. Dit kan gaan om een fout in de naam van een Bijbelboek, maar ook om essentiële zaken zoals feestdagen of tradities. Zo wordt 'indjil' (= Evangelie of Nieuwe Testament) vaak weergegeven als Bijbel (wat veel ruimer is), wordt het Bijbelboek Johannes soms vertaald als Jona (wat een ander Bijbelboek is), wordt Pasen soms vertaald als 'Pesach' (waarna de asielzoeker wordt tegengeworpen dat hij een Joods feest noemt in plaats van een christelijk feest) en wordt een christelijke rite als het Avondmaal soms vertaald als 'we aten en dronken', waardoor een gehoordmedewerker kan denken dat de asielzoeker het over een gewone maaltijd heeft. Als de gehoordmedewerker en de advocaat dit niet opmerken en corrigeren, kan dit grote

³ M. Visscher, "Afvalligheid en bekering – versie 6.0", Stichting Gave, 2023, <https://juridisch.gave.nl/wp-content/uploads/2020/04/Afvalligheid-en-Bekering-versie-6.0.pdf>, par. 4.1.4.2.

risico's betekenen voor het verloop van het gehoor en voor de beoordeling van de asielaanvraag.⁴

CONCLUSIE

Inschakeling van een islamitische tolk brengt aldus serieuze risico's met zich voor de behandeling en de beoordeling van de asielaanvraag waaraan een bekering of afvalligheid ten grondslag is gelegd:

- Een tolk die geen neutrale uitstraling heeft of van wie duidelijk blijkt dat hij islamitisch is, kan hierdoor (onbewust en onbedoeld) de asielzoeker ontmoedigen diens relaas volledig en vrij te uiten.
- De tolk dient letterlijk te vertalen wat de asielzoeker heeft verteld, ook als dit negatief is tegenover de islam of Mohammed. De tolk komt hiermee in een onmogelijke positie.
- Onjuiste vertalingen van christelijke begrippen kan tot grote risico's leiden in de beoordeling van de asielaanvraag.

COLOFON

AUTEUR

Mariëlle van Garder

VERSIE 1.1, oktober 2024

Deze notitie kan gedownload worden van www.juridisch.gave.nl en mag vrij verspreid worden mits onverkort en met vermelding van deze bepaling en verwijzing naar voornoemde website.

JURIDISCHE ONDERSTEUNING GAVE

Stichting Gave verlangt ernaar dat de vluchtelingen die naar ons land komen, worden gezien en geliefd. Gave is een interkerkelijke organisatie, die kerken en christenen bewust maakt van de Bijbelse roeping om vluchtelingen gastvrij te ontvangen. De afdeling juridische ondersteuning geeft advies aan kerken en vrijwilligers aangaande vragen die liggen op het terrein van het vreemdelingenrecht. De afdeling biedt ook ondersteuning aan christenen die asiel aanvragen op grond van vrees voor geloofsvervolgung.

Stichting Gave

Marie Curiestraat 35

3846 BW Harderwijk

T 0341 - 460 328

www.gave.nl | juridisch@gave.nl

IBAN NL85 INGB 0006 9900 56

⁴ L. Blijdorp, "Inzet van tolken bij zaken van Iraanse bekeerlingen", Nieuwsbrief voor tolken, 2012, nr. 2, <https://juridisch.gave.nl/wp-content/uploads/2018/09/NieuwsbriefDecember2012-IND-Tolken.pdf>, p. 3-4. M. Visscher, "Afvalligheid en bekering – versie 6.0", Stichting Gave, 2023, <https://juridisch.gave.nl/wp-content/uploads/2020/04/Afvalligheid-en-Bekering-versie-6.0.pdf>, par. 12.2